

Samkeppniseftirlitið

SAMKEPPNIN EFTIR HRUN

Ráðstefna á Hótel Hilton Nordica

9. júní 2011

SAMKEPPNISEFTIRLITIÐ

Borgartúni 26, 125 Reykjavík,

www.samkeppni.is

Dagskrá

FYRRI HLUTI – SKÝRSLA SAMKEPPNISEFTIRLITSINS

- I. Benedikt Árnason, *hagfræðingur*
- II. Sonja Bjarnadóttir, *lögfræðingur*
- III. Páll Gunnar Pálsson, *forstjóri Samkeppniseftirlitsins*

SEINNI HLUTI – HVERT SKAL STEFNT?

- I. Árni Páll Árnason, *efnahags- og viðskiptaráðherra*
- II. Birna Einarsdóttir, *bankastjóri Íslandsbanka*
- III. Hermann Guðmundsson, *forstjóri N1*

Ráðstefnustjóri: Rögnvaldur J. Sæmundsson,
stjórnarformaður Samkeppniseftirlitsins

Samkeppniseftirlitið

Rannsókn Samkeppniseftirlitsins

Benedikt Árnason

SAMKEPPNISEFTIRLITIÐ

Borgartúni 26, 125 Reykjavík,

www.samkeppni.is

Endurreisn atvinnulífsins

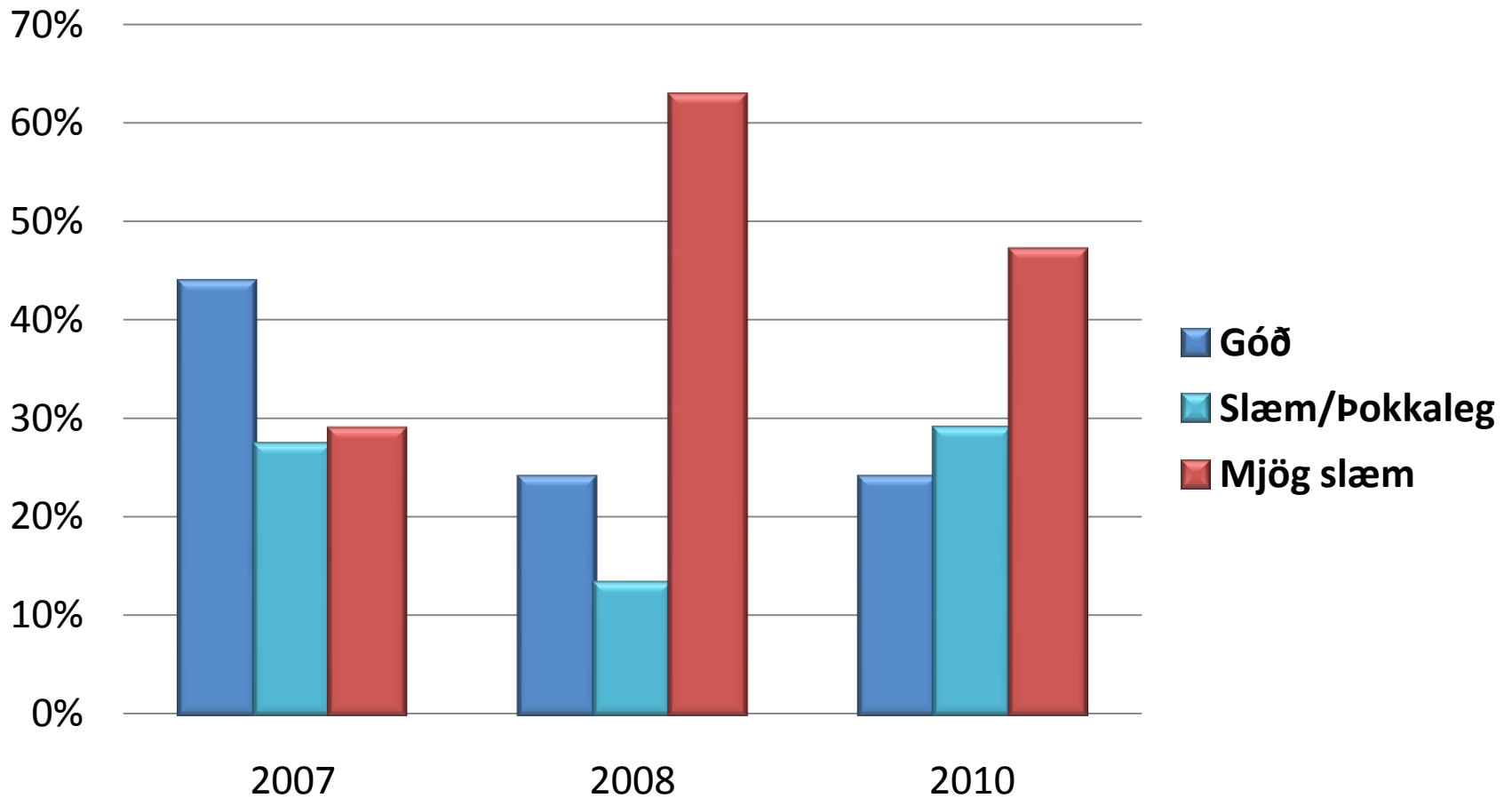
- Sérstakar aðstæður
- Endurskipulagning fyrirtækja lykilatriði
- Viðbrögð Samkeppniseftirlitsins frá hruni
- Rannsókn á fjárhagsstöðu og endurskipulagningu 120 fyrirtækja á mikilvægum samkeppnismörkuðum

Efni fyrirlestrar

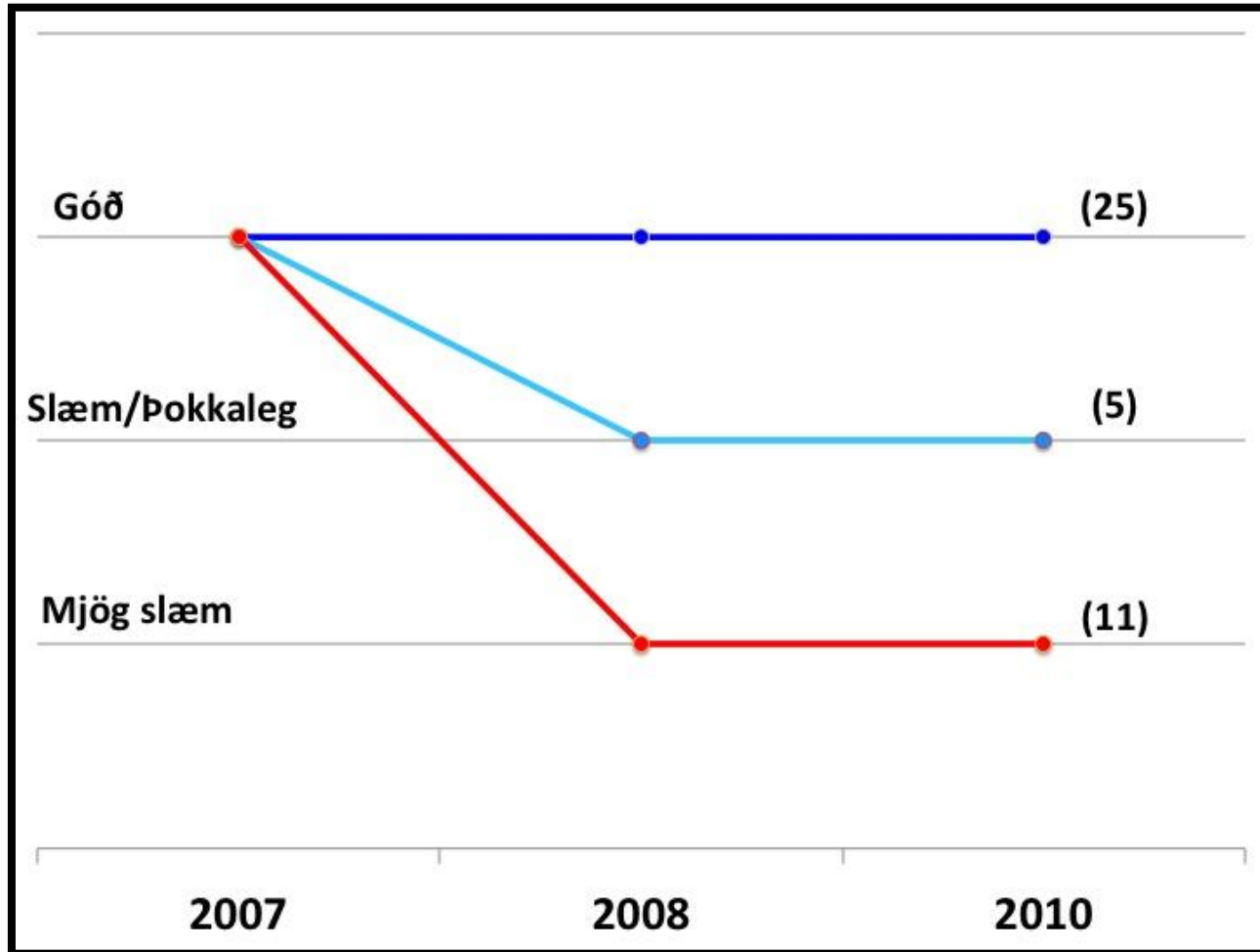
1. Fjárhagsstaða fyrirtækja
2. Eignarhald á fyrirtækjum
3. Staða atvinnugreina
4. Sjónarmið fyrirtækja
5. Niðurstöður
6. Næstu skref

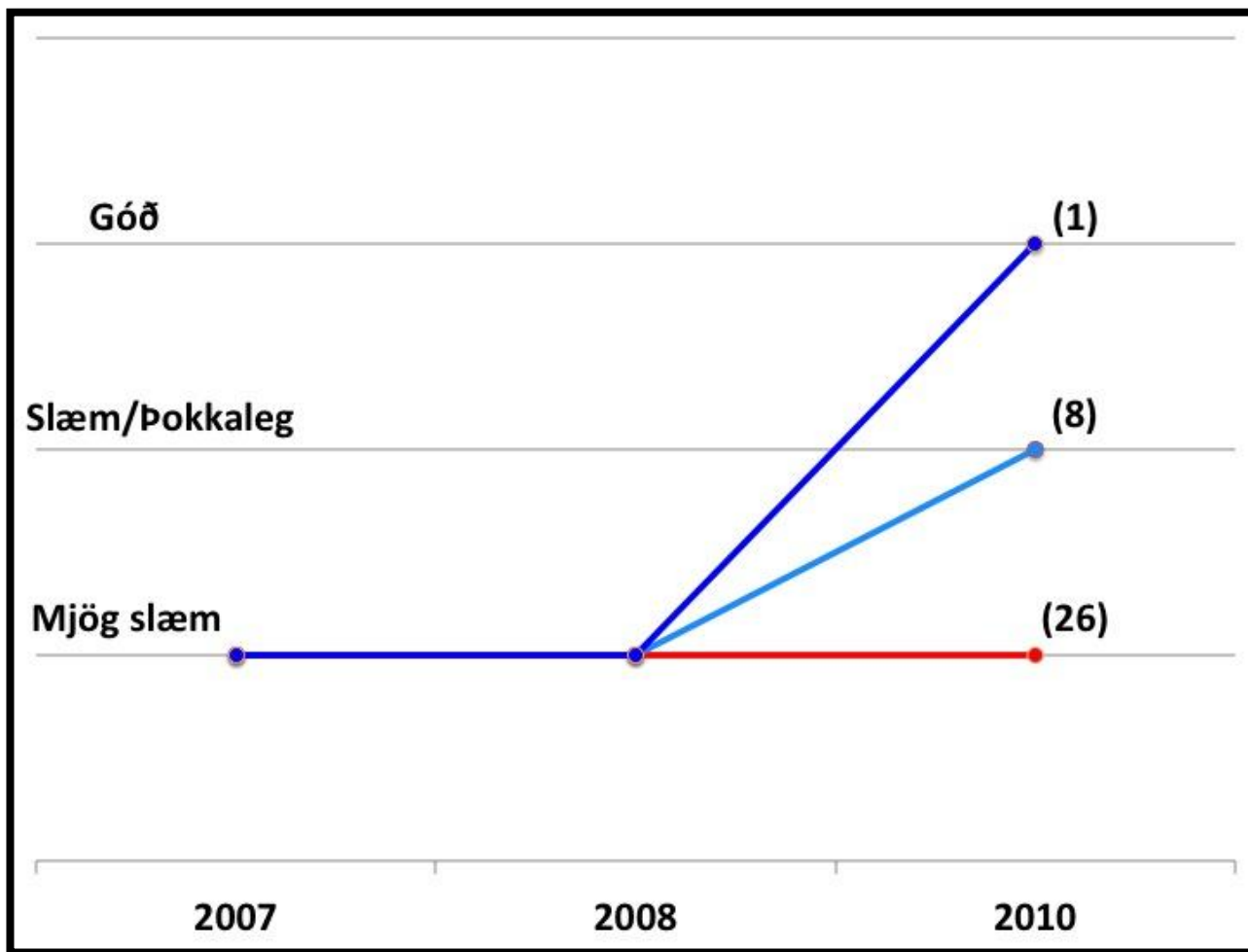
Fjárhagsstaða stærri fyrirtækja fyrir og eftir hrun

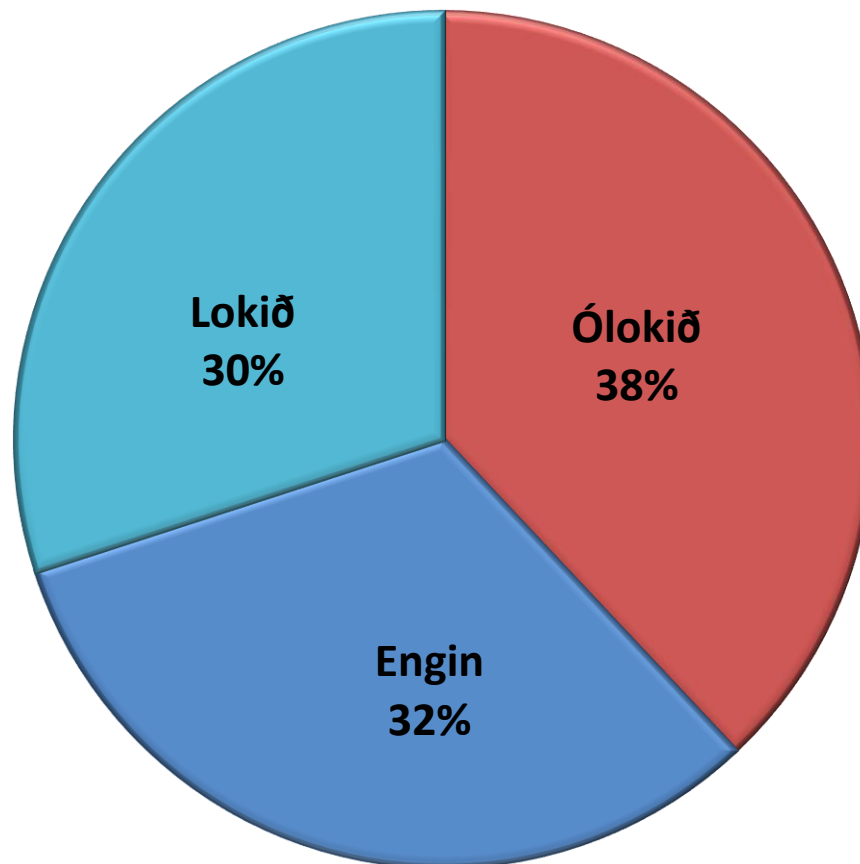
Þróun fjárhagsstöðu fyrirtækja með góða stöðu 2007

Þróun stöðu fyrirtækja með mjög slæma stöðu 2007

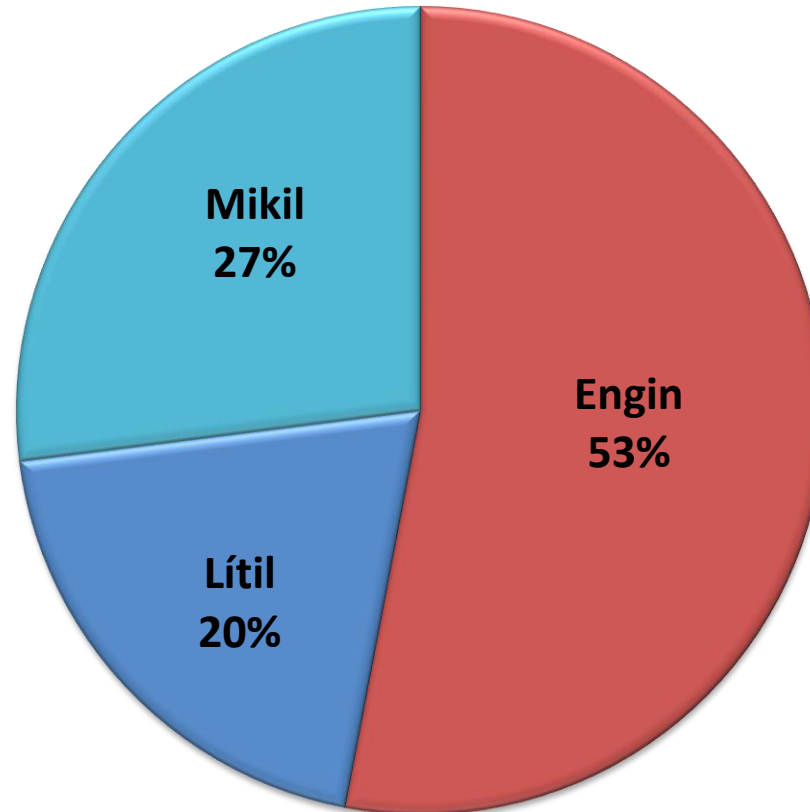
Staða fjárhagslegrar endurskipulagningar

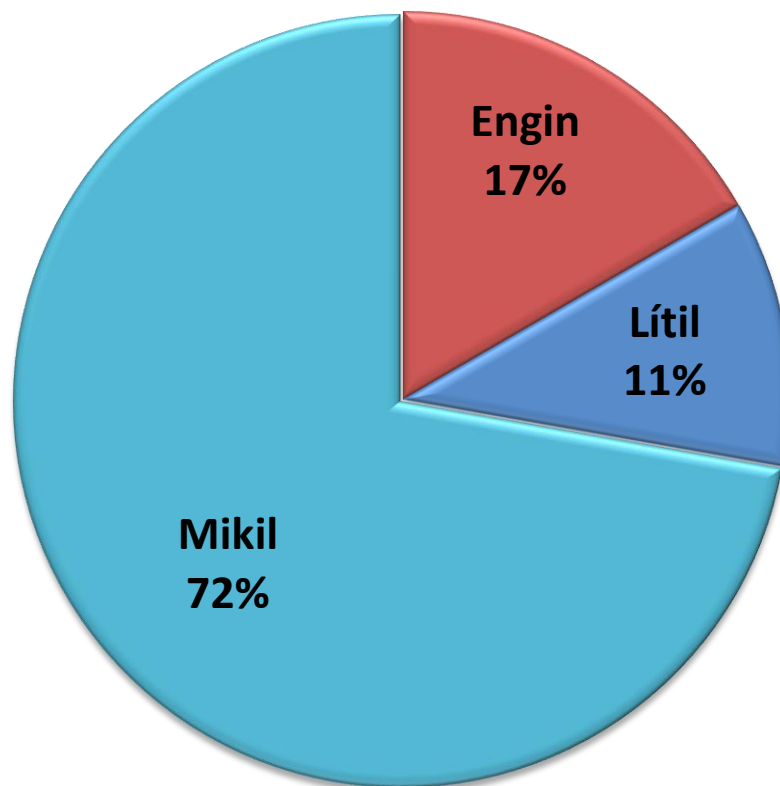
Endurskipulagning eftir skuldum í mynt

	Engin	Lokið	Ólokið	Alls
Skuldir í erlendri mynt	2	25	39	66
Óverulegar skuldir í mynt	37	11	7	55
Alls	39	36	46	121

Breyting á eignarhaldi fyrirtækja frá hruni

Breyting á eignarhaldi fyrirtækja sem lokið hafa endurskipulagningu

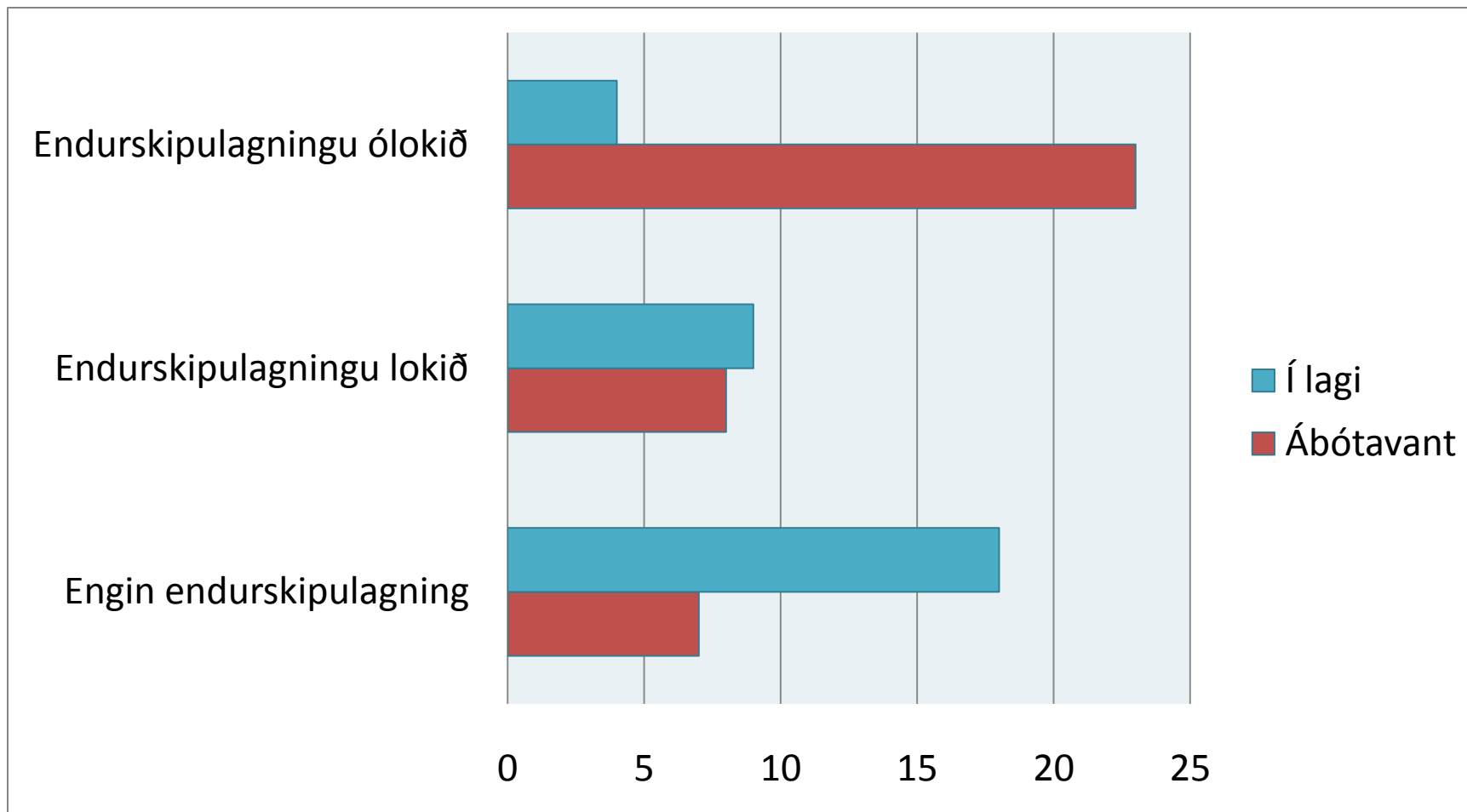
Eignarhald fyrirtækja í 14 samkeppnisgreinum

	2007	2009	2011
Einstaklingar	85%	65%	48%
Banki	2%	11%	17%
Skilanefndir og kröfuhafar	0%	11%	12%
Lífeyrissjóðir	2%	3%	9%
Erlent eignarhald	4%	3%	7%
Félagasamtök	5%	5%	5%
Fyrirtæki	1%	1%	1%
Starfsmenn	1%	1%	1%
Samtals	100%	100%	100%

Mat á ráðandi stöðu í 14 samkeppnisgreinum

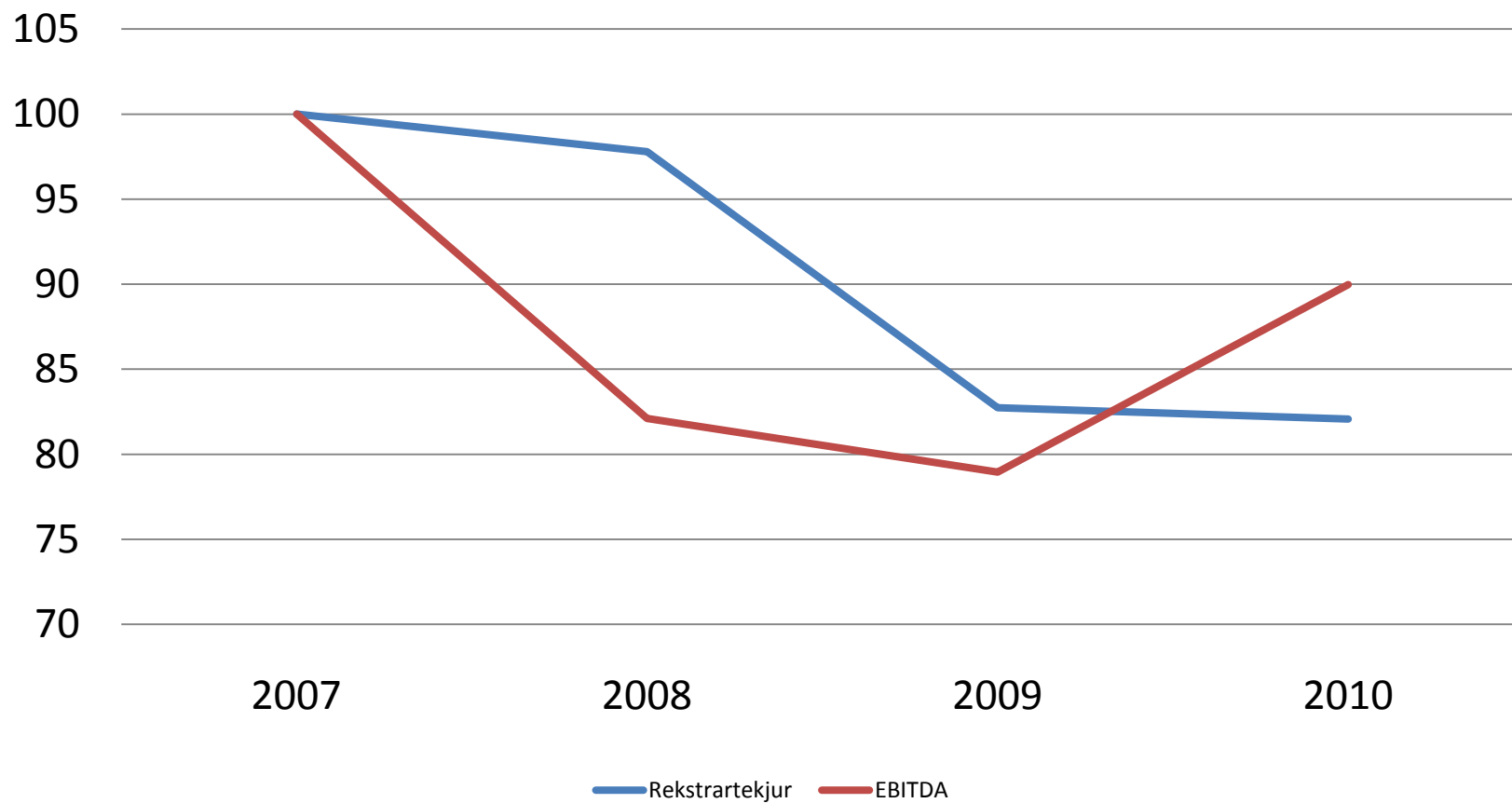
	2007	2009	2011
Einstaklingar	66%	23%	29%
Banki	24%	68%	46%
Skilanefndir og kröfuhafar	0%	2%	7%
Lífeyrissjóðir	2%	0%	7%
Erlent eignarhald	2%	2%	5%
Félagasamtök	4%	3%	4%
Fyrirtæki	1%	1%	1%
Starfsmenn	1%	1%	1%
Samtals	100%	100%	100%

Staða einstaklinga sem eigenda fyrirtækja

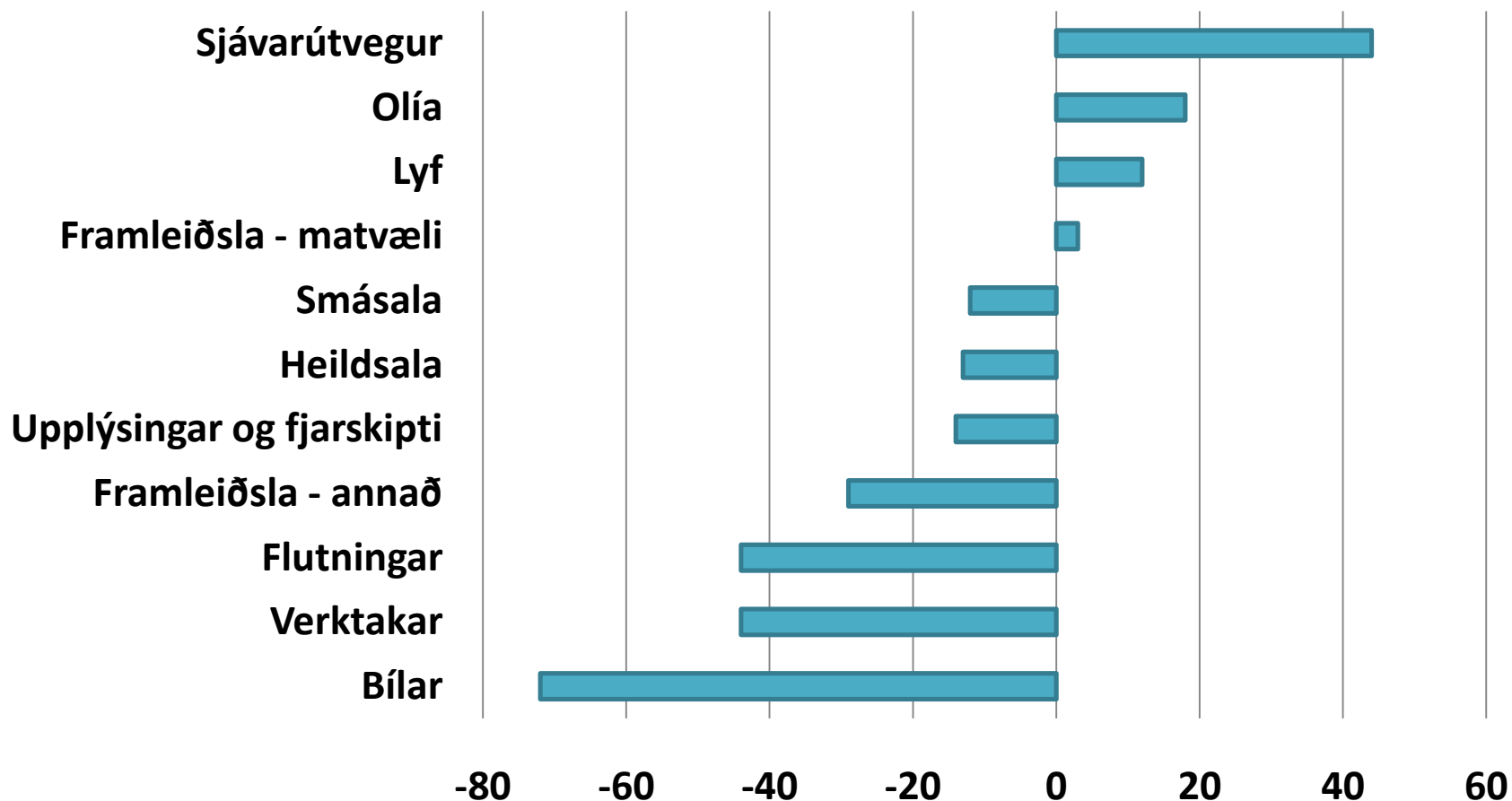
Allar atvinnugreinar – tekjur og EBITDA

Vísitala á föstu verði, 2007=100

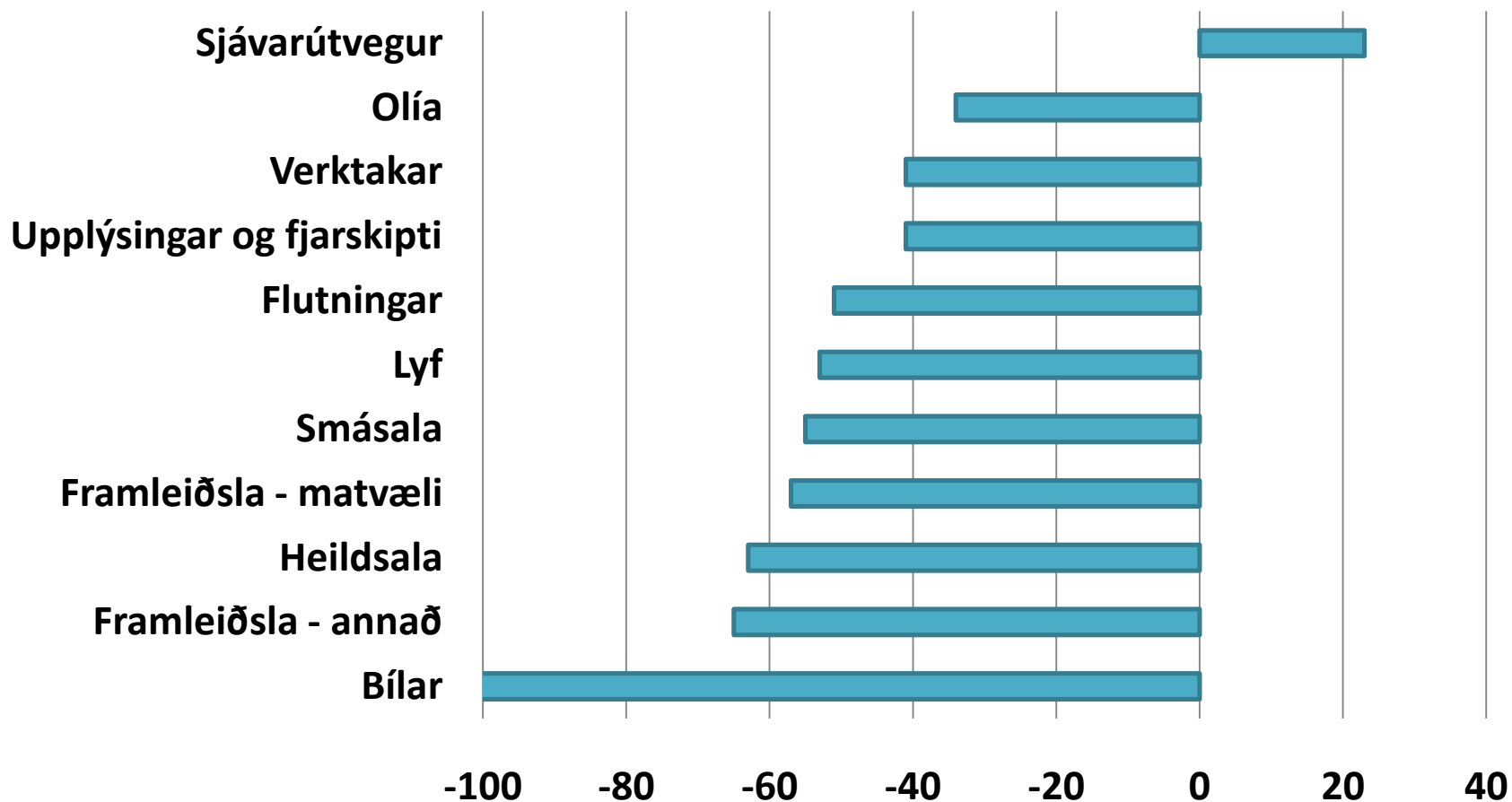
Breyting á rekstrartekjum

Breyting á föstu verði 2007-2010

Breyting á eigin fé

Breyting á föstu verði 2007-2010

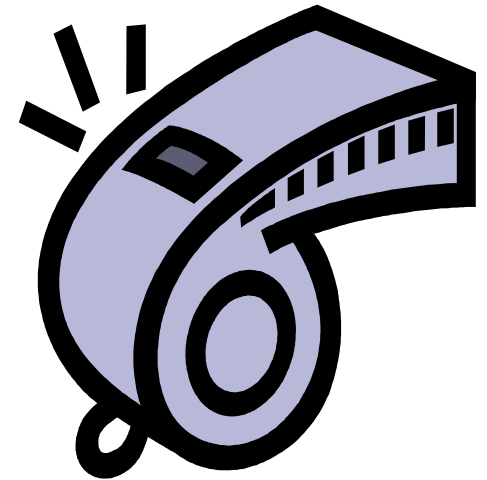
Sjónarmið fyrirtækja

- Rangir hvatar
 - Bankar vilja halda mikilli skuldsetningu án þess að taka fyrirtækin yfir
 - Eigendur og stjórnendur hafa lítinn fjárhagslegan hvata
- Yfirtekin fyrirtæki breyta hegðun sinni
 - Verða markaðsráðandi
 - Geta boðið betri kjör
- Bankar hafa yfirburðastöðu gagnvart fyrirtækjum
- Hætta á að trúnaðarupplýsingar séu misnotaðar
- Skuldir sumra lækkaðar en annarra ekki

Niðurstöður

1. Slæm staða en fer hægt batnandi.
2. Gengur of hægt
3. Mikið vantraust í kerfinu

Næstu skref

- Frekari hagrannsóknir á áhrifum hrunsins á einstaka markaði og stöðu einstakra fyrirtækja
- Styður við eftirlit með bönkum
- Grunnur að athugunum á krosseignartengslum og viðskiptablokkum
- Hvatt til uppbyggilegrar umræðu um stöðuna

Samkeppniseftirlitið

Eftirlit Samkeppniseftirlitsins með yfirtökum banka á fyrirtækjum

Sonja Bjarnadóttir

Ákvarðanir Samkeppniseftirlitsins

- SE hefur frá hrúni sett **25** yfirtökum banka á fyrirtækjum skilyrði
- Samkvæmt rannsókn SE eru **58** stór fyrirtæki með mjög slæma fjárhagsstöðu
- ▶ **Einungis lítið hlutfall þeirra fyrirtækja sem koma inn á borð SE**

Mikilvægi ákvarðana SE

- Eftirfylgni með ákvörðunum tengdum yfirtökum banka á fyrirtækjum er þó mjög mikilvægur þáttur í endurreisn atvinnulífsins á Íslandi að mati Samkeppniseftirlitsins

Efni settra skilyrða

1. Söluskylda – sölufrestir
2. Sjálfstæði fyrirtækja tryggt
3. Eðlilegar arðsemiskröfur
4. Bönkunum óheimilt að hlutast til um viðskipti
5. Gegnsæi í rekstri yfirtekinna fyrirtækja tryggt
6. Ítarlegt og viðvarandi eftirlit

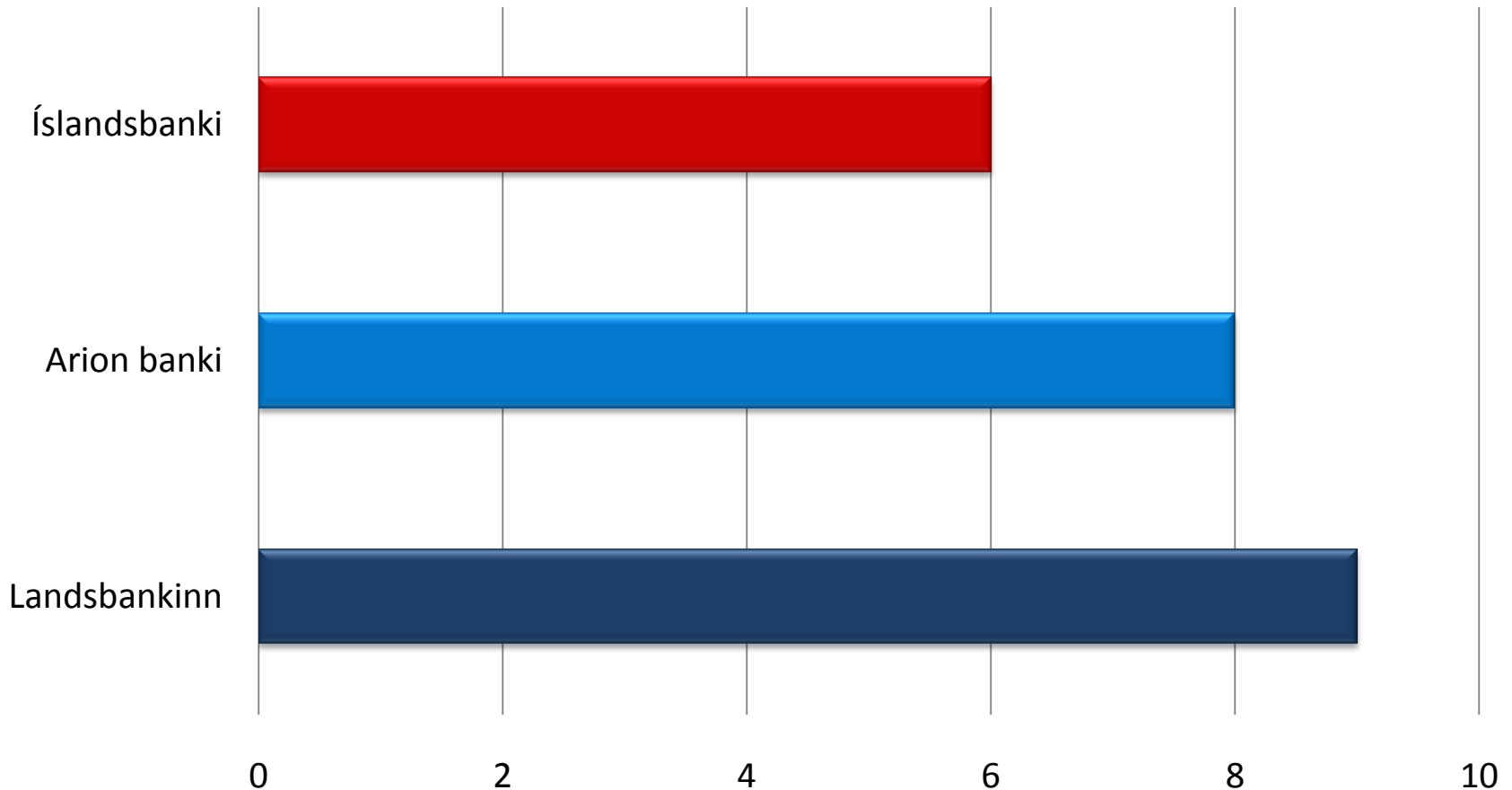

Eftirlitskerfi SE vegna settra skilyrða

- ▶ Stofnun eftirfylgnimála
- ▶ Ítarleg yfirferð yfir skýrslur
- ▶ Stofnun sérstakra brotamála
- ▶ Fundir með óháðum eftirlitsaðilum, bankastjórum og eignarhaldsfélögum
- ▶ Sjálfstæð upplýsingaöflun SE
- ▶ Móttaka og meðhöndlun ábendinga og kvartana

Skipting ákvarðana milli banka

Mat á árangri – dæmi um frávík

- **Stjórnarsetuskilyrði**
 - Stjórnarmenn uppfylla ekki skilyrði um óhæði
- **Arðsemiskrafa**
 - Arðsemiskröfur ekki settar fram eða óskýrar
- **Sölufrestir**
 - Dæmi eru um undanþágubeiðnir þar sem óskað er lengri sölufrests

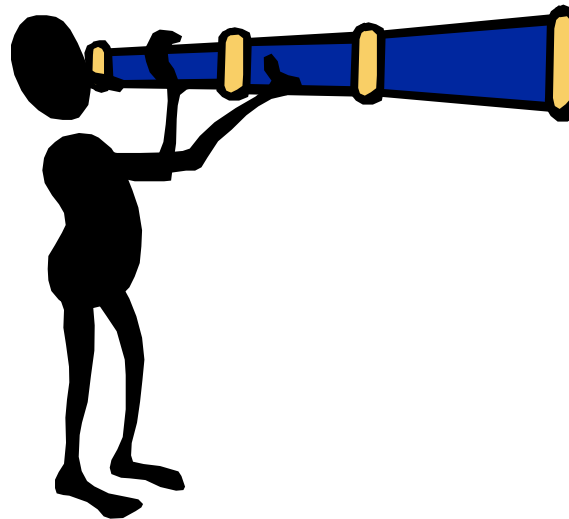

Áhrif brota á skilyrðum

- **Brot á skilyrðum skaða samkeppni og hægja á endurreisn atvinnulífsins og efnahagslegum bata fjármálakerfisins**
 - *Skýr skylda SE til að leggja **stjórnvaldssektir** á viðkomandi banka og/eða fyrirtæki þegar brotið er gegn skilyrðum*
 - *SE hefur einnig heimild til að leggja á **dagsektir** þar til farið hefur verið að ákvörðun*

Lokaorð

- **Samkeppniseftirlitið hvetur atvinnulífið til þess að taka virkan þátt í eftirfylgni með settum skilyrðum tengdum yfirtökum banka á fyrirtækjum**

Samkeppniseftirlitið

Vandi atvinnulífsins og samkeppninnar

Páll Gunnar Pálsson

Forstjóri Samkeppniseftirlitsins

SAMKEPPNISEFTIRLITIÐ

Borgartúni 26, 125 Reykjavík,

www.samkeppni.is

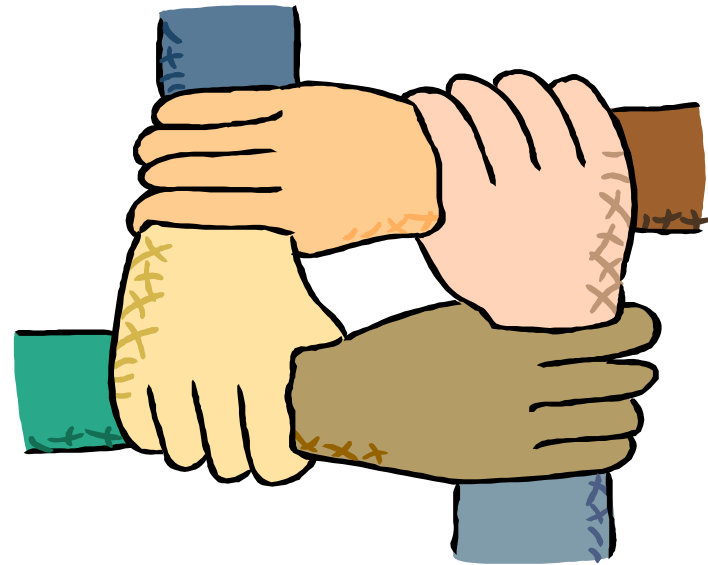

Skýrslan samandregin

- Rannsókn á stöðu 120 fyrirtækja
- Stöðutaka á afskiptum Samkeppniseftirlitsins af yfirtökum banka á atvinnufyrirtækjum
- Stöðutaka á aðgangshindrunum og tilmælum vegna þeirra

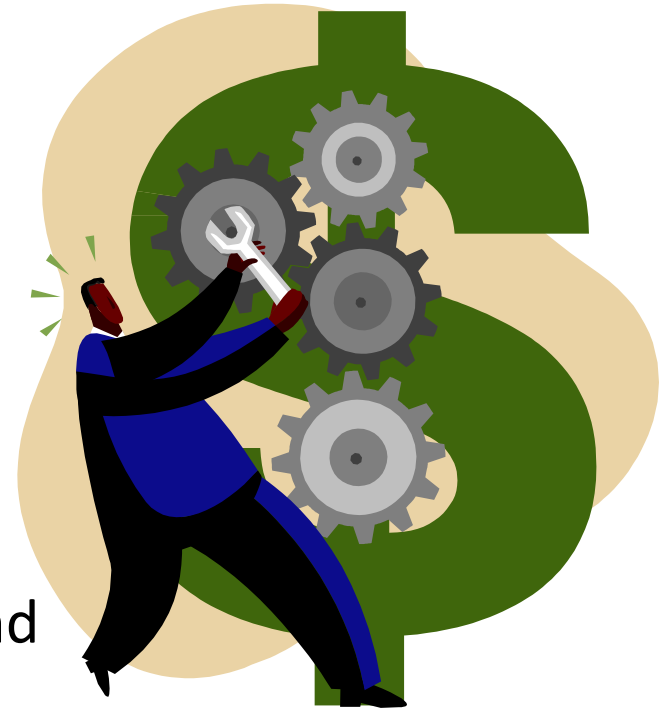
Rangir hvatar í kerfinu

- Umsýsluvandi
- Stjórnunarvandi
- Eigendavandi
- Ákvörðunarvandi
- Sanngirnisvandi

Vandi atvinnulífsins og samkeppninnar

- Endurskipulagning atvinnulífsins tekur of langan tíma
- Fyrirtæki koma of skuldsett út úr fjárhagslegri endurskipulagningu
- Fyrirtæki telja almennt að samkeppnisstaða þeirra sé mikilli óvissu háð. Óánægja með framkvæmd fjárhagslegra endurskipulagninga

Tillögur sem lúta beint að SE

1. Tryggja þarf að raunveruleg yfiráð banka yfir fyrirtækjum séu upp á borðum
2. Settar skorður við beinu eignarhaldi með tímafrestum
3. Eftirlit með arðsemismarkmiðum eft

Aðrar tillögur

1. Bankar og skilanefndir skýri skipulega frá endurskipulagningu stærri fyrirtækja
2. Bankar skilji í reikningum sínum betur á milli rekstrar til frambúðar og endurskipulagningar fyrirtækja
3. Stjórnvöld móti hvata sem vinna með markmiðum um að hraða endurreisn
4. Stjórnvöld stofni til umræðuvettvangs með stofnunum, bönkum, skilanefndum, lífeyrissjóðum og fyrirtækjum

